

з концептуальними моделями та поняттями та доповнювати реальний світ віртуальними об'єктами, що дозволяє учням бачити та взаємодіяти з абстрактними поняттями в конкретному контексті.

Є різноманітні платформи та портали, які спеціалізуються на використанні віртуальної реальності (VR) та розширеної реальності (AR) у навчальних цілях.

BookVAR – освітня платформа, яка поєднує в собі віртуальну та доповнену реальність для навчання з різних предметів. Вона надає можливість учням візуалізувати та експериментувати з фізичними явищами та процесами, що допомагає краще зрозуміти складні концепції. Доступна до використання на смартфонах, що робить її доступною

Використання віртуальної та доповненої реальності на платформі Book VAR дозволяє створити багатоцільове інтерактивне навчальне середовище, бути корисними для учнів з особливими психологічними потребами, такими як діти з аутизмом, та учні з руховими обмеженнями. Це може забезпечити їм можливість активно брати участь у навчальному процесі та дослідженнях.

AR Book – освітня платформа доповненої реальності, яка дозволяє створювати інтерактивні додатки та віртуальні об'єкти, які збагачують досвід читання книг. Вона використовує камери мобільних пристроїв, таких як смартфони або планшети, для "оживлення" сторінок книг та відображення додаткового контенту – аудіо, відео, 3D-моделі та інше.

AR Book використовує доповнену реальність, що дозволяє візуалізувати навчальний матеріал. Це особливо корисно для учнів з когнітивними обмеженнями, оскільки візуальна підтримка може полегшити їхнє розуміння та засвоєння інформації. Також використання цієї платформи стимулює до активної участі у навчальному процесі учнів з руховими обмеженнями.

Ці платформи надають учителям та учням доступ до різноманітних інтерактивних іммерсивних вправ, які можуть покращити процес навчання та забезпечити більш інклюзивне середовище для усіх учасників навчального процесу.

Подальше впровадження інтерактивних технологій у процес інклюзивного навчання відкриває безмежні перспективи для поліпшення якості та доступності освіти. Завдяки постійному розвитку технологій можна очікувати збільшення ролі інтерактивних інструментів, розширення доступу до навчального контенту в різних форматах (відео, аудіо, текст), зростання можливостей індивідуалізації навчання для кожного учня.

Інклюзивна освіта, за допомогою впровадження інтерактивних технологій, може стати більш доступною та ефективною, забезпечуючи всім учням рівні можливості для навчання та розвитку. Важливо продовжувати досліджувати та впроваджувати нові технології з урахуванням потреб учнів та розвивати інклюзивну освіту як невід'ємну частину сучасного освітнього процесу.

Водночас цей процес супроводжується певними викликами та об'єктивними проблемами, як-от:

– недостатня технічна база у багатьох школах та закладах освіти;

– недостатня кваліфікація педагогічних кадрів щодо використання сучасних технологій та фінансові обмеження.

Необхідно інвестувати в розвиток інфраструктури та надавати педагогам доступ до необхідних навчальних ресурсів та підготовки.

Отже, інклюзивна освіта, підкріплена технологіями, відкриває нові можливості та просуває ідею справедливості та рівності в освіті. Ця сфера залишається важливим викликом для сучасного суспільства, а її розвиток вимагає спільних зусиль всіх зацікавлених сторін.

Ганна ДАНИЛЮК,

фахівець (консультант) (практичний психолог) КУ «Інклюзивно-ресурсний центр»

Теофіпольської селищної ради

Арт-терапія – це корекція і розвиток

Мистецтво – невидимий місток, що поєднує два протилежні світи: світ фантазії та реальності. Часто таємничі мрії, підсвідомі почуття та емоції легше викласти у творчості, ніж виразити у словесній формі. Тому останнім часом великої популярності набувають інноваційні методи арт-терапії.

Тривалий час уважали, що особа з особливими потребам не може навчатися у загальноосвітньому закладі, потребує спеціального освітнього середовища і відповідно підготовлених педагогів. Побутувала думка, що лише спеціалізовані інтернати можуть забезпечити дитині з особливими потребами належний догляд і виховання. Основною метою цих закладів було надання корекційної чи медичної

допомоги особам з особливими освітніми потребами. Такий підхід призводить до ізоляції дитини й ускладнює її адаптацію у соціумі після закінчення нею закладу.

На сьогодні в Україні особи з обмеженими можливостями здоров'я фактично ізольовані від суспільства через безліч перешкод у навколишньому середовищі: від елементарної відсутності пандусів до упередженого ставлення інших людей до їх фізіологічних чи психологічних особливостей. Проте головною потребою таких людей є спілкування з оточуючими. Для дитини з особливими потребами спілкування є навіть важливішим за рівень здобутих знань, оскільки дає їй шанс реалізувати власні можливості та в майбутньому знайти своє місце у житті та

світі. Є чимало багато прикладів, коли діти з психофізіологічними особливостями досягали таких результатів, про які нормотипова дитина і не мріяла.

На жаль, спостерігається тенденція до зростання кількості дітей з особливими потребами у соціально-емоційному та інтелектуальному розвитку. Постає проблема надання їм ефективної психолого-педагогічної допомоги. Тому зростає інтерес до арт-терапії як універсального методу вільного самовираження дитини та гармонізації тих сторін особистості, для вираження яких немає адекватних вербальних засобів. Діти активно пізнають багатство навколишнього світу і намагаються відобразити його у своїй природній діяльності – іграх, малюнках, казках та грі.

Найбільш прийнятним й ефективним у роботі з дітьми психотерапевтичним напрямом можна назвати арт-терапію. Використання мистецтва як терапевтичного чинника цілком доступне й для усіх педагогів. Арт-терапевтичні заняття можна розглядати як одну з інноваційних форм роботи з дітьми. Існують різні варіанти використання методу арт-терапії: як уже наявних витворів мистецтва через їх аналіз та інтерпретацію дитиною; спонування її до самостійної творчості; використання наявного витвору мистецтва і самостійна творчість дитини; творчість самого психолога (ліплення, малювання і ін.), спрямована на встановлення взаємодії з дитиною.

Найпоширеніші види арт-терапевтичних технік: арт-терапія, музикотерапія, танцювальна терапія, драмотерапія, театротерапія, казкотерапія, бібліотерапія, етнотерапія, фольклорна арт-терапія, пісочна терапія та інші. Інноваційні терапевтичні технології роботи з ООП: кріотерапія, пісочна ігротерапія, літотерапія, лялькотерапія, манкотерапія, музикотерапія, пальчикова ігротерапія, пальчиковий терапевтичний масаж, світлотерапія, сміхотерапія, суджок-терапія (су-джок), танцетерапія, тілесно-орієнтована терапія, фототерапія, кольоротерапія, психогімнастика, натурпсихотерапія, логотерапія, імаготерапія, фрізлайт терапія, монотипія, пластиліновий живопис, фотокопія, драматерапія, ігротерапія, ізотерапія, колаж, казкотерапія, глинетерапія. Існують і інші нетрадиційні техніки артерапії: малювання зубною щіткою; малювання пальцем та долоною; малювання свічкою; малювання квачиком; малювання жмаканням папером; кляксографія; малювання відбитками предметів; психомалювання; роздування плям, мильним розчином та фарбою; малювання піском; ліплення солоним тістом; малювання на склі та інші [3, с. 58].

Арт-терапевтичні техніки – це сучасний модернізований напрям для соціальної інтеграції дітей з ООП в соціум. Великий вибір артерапевтичних технік дозволяє якнайкраще підібрати форму чи вид занять з дітьми, які мають особливості фізіологічного розвитку.

Сучасний освітній процес, вимагає від педагогічного працівника нового підходу до своєї діяльності, новітніх форм, методів, технологій виховання, розвитку й навчання дітей. Зміст освіти ускладнюється, акцентується увага на розвитку творчих та інтелектуальних здібностей, корекції емоційно-вольової, когнітивної сфер, на зміну традиційним приходять інтерактивні методи навчання й виховання, що передбачають активізацію пізнавального розвитку дитини. В цих умовах педагогу необхідно орієнтуватися в розмаїтті освітніх інновацій, уміти правильно, доцільно і творчо їх використовувати.

Арт-терапія забезпечує позитивний ефект завдяки можливостям, що здійснюють, а саме: художньою творчістю, що дозволяє виразити і знову пережити внутрішні конфлікти

Арт-терапія являє собою метод корекції та розвитку за допомогою творчості. Причому, важливий сам процес, а не кінцевий продукт і його оцінка.

Арт-терапія ґрунтується на тому, що стан внутрішнього «Я» дитини відбивається у продуктах їх творчості, позбавляючи від надмірної напруги, внутрішнього конфлікту. Малюючи, дитина отримує можливість не тільки зменшити зайве збудження, тривожність, агресивність, недовіру до навколишнього світу, а й набутти впевненості в собі та успіх, а також пов'язані з ним позитивні переживання і зразки поведінки.

Цілеспрямовано використовуючи засоби мистецтва, слід допомагати дітям розв'язувати їхні маленькі та великі проблеми. Для цього якнайбільше підходить арт-терапія – сучасний інноваційний напрям психологічної науки і практики, в якому поєднано методики й техніки активізації та корекції психічного розвитку особистості засобами художньої творчості, що зумовило актуальність даної теми. Творчий характер занять допомагає дитині відкривати в собі щось нове, краще розуміти себе, розвивати свої взаємини з іншими людьми та світом загалом.

У кожній дитині є можливості, які можна звільнити для самореалізації. Тому завдання арт-терапії – не зробити усіх художниками, а пробудити в дитині активність, спрямовану на реалізацію її граничних творчих можливостей.

Використані джерела

1. Безпалько О. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навчальний посібник – К.: Центр навчальної культури, 2003. – 134 с.
2. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. А. А. Колупаєва, Ю. М. Найда, Н. З. Софій та ін.; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.
3. Коротчук О.Ю. Арт-терапія у житті дітей з особливими потребами // Освіта та наука у вимірах XXI століття: Матеріали звітної-наукової конференції, 12-13 травня/ М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К.: НПУ, 2006. – 58 с.
4. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків. Укладачі Н. В. Заєркова, А.О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.